

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **Ing. Z. N.**, bývajúcej v K., zastúpenej JUDr. P. P., advokátom so sídlom v K., proti žalovanej **Ing. S. B.**, bývajúcej v K., zastúpenej JUDr. E. L., advokátkou so sídlom v K., **o zaplatenie 36.183,82 Sk s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 42 C 244/2005, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 24. mája 2007 sp. zn. 1 Co 269/2006, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 24. mája 2007 sp. zn. 1 Co 269/2006 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice II rozsudkom z 15. mája 2006 č. k. 42 C 244/2005 – 207 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni 36.183,82 Sk s 8 % úrokom z omeškania ročne od 01.01.2005 do zaplatenia. O práve na náhradu trov konania rozhodol tým spôsobom, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania vo výške 13.866,- Sk. Rozhodnutie vo výroku o prisúdenej výške uplatneného plnenia istiny odôvodnil ustanovením § 841 Občianskeho zákonníka. Dospel k záveru, že žalobkyni patrí právo na jej podiel na príjmoch a výdavkoch dosiahnutých združením v roku 2004, ktorého bola jednou z účastníčok. Daný prípad považoval vyporiadaním účastníčok združenia na základe zmluvy o združení, ktorá po zániku združenia stratila účinnosť, nie však platnosť. Vychádzal zo zásady Občianskeho zákonníka platnej osobitne pre sféru majetku získaného spoločnou činnosťou účastníčok združenia, že účastníci sa vyporiadajú spôsobom ustanoveným v zmluve, inak rovným dielom (na rozdiel od vyporiadania hodnôt vnesených do združenia). Pri určení výšky podielu patriaceho žalobkyni vychádzal

z článku VII. zmluvy o združení z 01.05.2001 uzavretej troma členkami združenia za účelom výkonu spoločnej činnosti s cieľom dosiahnuť spoločný účel : správu a sprostredkovanie kúpy a prenájmu nehnuteľností a obstaranie služieb spojených so správou bytového a nebytového fondu pod spoločným dodatkom obchodného mena S.. Keďže delenie príjmov a výdavkov bolo v uvedenom článku dohodnuté v percentuálnom vyjadrení pomeru podielu k celku k 01.01.2002 pre žalobkyňu a E. M. po 33 % a pre žalovanú 34 %, ktoré malo byť aktualizované vždy k 31.12. daného roka a tvoriť prílohu zmluvy o združení, a ďalšia následná dohoda preukázanou nebola, patrí žalobkyni podiel na zisku rovnajúcemu sa rozdielu príjmov a výdavkov aj za rok 2004 vo výške 33%. Zmluvou predpokladanou dohodou nepovažoval dohodu zo 17.01.2003 a ani výpisy z pokladničnej knihy v roku 2004 pre nedostatok určitosti, nakoľko v dohode zo 17.01.2003 nebol pomer delenia príjmov a výdavkov zmenený, a pre nedostatok súhlasného písomného prejavu vôle všetkých členiek združenia (§ 40 Občianskeho zákonníka), pretože žalobkyňa zmenu podielu príjmov a výdavkov v jednotlivých mesiacoch (okrem marca 2004) nepodpísala a dve členky trojčlenného združenia, žalobkyňa a svedkyňa E. M., zhodne uviedli, že v roku 2004 k zmene pomeru delenia príjmov a výdavkov nedošlo. Vychádzajúc z nespornej skutočnosti (§ 120 ods. 3 O. s. p.), výšky dosiahnutého zisku v roku 2004 (od januára do novembra, kedy združenie ukončilo svoju činnosť), 893.654,- Sk (príjem 1.208.586,10 Sk - výdavky 314.932,10 Sk), patrí žalobkyni jej podiel vo výške 33 % v nominálnom vyjadrení 294.905,82 Sk. Vzhľadom k tomu, že žalovaná žalobkyni vyplatila časť podielu na zisku za rok 2004 vo výške 258.722,- Sk, rozdiel medzi oprávneným nárokom a už vyplateným predstavuje žalovaná suma návrhom na začatie konania vo výške 36.183,82 Sk. Úroky z omeškania súd priznal podľa § 517 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka a § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. vo výške dvojnásobku diskontnej sadzby určenej Národnou bankou Slovenska platnej k prvému dňu omeškania vo výške 8 % stanoviac deň 01.01.2005 počiatkom omeškania s plnením práva na vyplatenie zisku. Počiatok omeškania určil podľa článku XII. zmluvy, pretože v ňom bola dohodnutá lehota vyporiadania do jedného mesiaca nasledujúceho po zániku združenia. Združenie zaniklo 30.11.2004 a keďže vyporiadanie malo byť ukončené do 31.12.2004, žalovaná sa dostala do omeškania nasledujúceho dňa po tomto dni, 01.01.2005. O práve na náhradu trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O. s. p. a úspešnej žalobkyni priznal náhradu trov konania pozostávajúcu zo zaplateného súdneho poplatku za návrh 1.810,- Sk a odmeny a hotových výdavkov advokáta zastupujúceho ju v konaní vo výške 12.056,- Sk.

Krajský súd v Košiciach rozhodol o odvolaní žalovanej rozsudkom z 24. mája 2007 sp. zn.

1 Co 269/2006, ktorým rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej zmenil a žalobu zamietol a o práve na náhradu trov konania rozhodol tým spôsobom, že žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov konania vo výške 16.444,- Sk. Odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v zmysle § 220 O. s. p. vychádzajúc z odlišného právneho posúdenia veci. Zhodne so súdom prvého stupňa žalobkyňou uplatnené právo na podiel na zisku vyprodukovaného spoločnou činnosťou účastníčok združenia v roku 2004 posúdil podľa § 841 Občianskeho zákonníka. Podľa odvolacieho súdu pasívne legitimovanou v predmetnej veci nie je len žalovaná, i keď viedla ekonomickú agendu, pretože uplatnenie nároku na podiel na zisku by bolo problematickým aj za trvania združenia, pretože išlo o spoločný finančný majetok všetkých troch účastníčok združenia, ktorý sa sústreďoval na spoločnom účte, ku ktorému mali dispozičné právo všetky účastníčky združenia. Odvolací súd zaujal právny názor, že po ukončení činnosti združenia a jeho zániku musí nasledovať len majetkové vyporiadanie v zmysle § 841 Občianskeho zákonníka spôsobom, ktorý si účastníčky združenia dohodli v zmluve. Vyporiadania sa však musia zúčastniť všetky účastníčky združenia, keďže aj zisk je majetok získaný spoločnou činnosťou, ktorý v prípade zániku združenia podlieha vyporiadaniu. Účastníci združenia musia po jeho zániku vyporiadať majetok vcelku, nielen jeho jednotlivé čiastkové nároky z obdobia výkonu spoločnej činnosti. Prirovnal vyporiadanie združenia k analogickej situácii pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, po zániku ktorého si už nemožno vzájomne uplatňovať jednotlivé dielčie nároky, ale všetko sa vyporiada „ v jednom balíku “ (§ 150 Občianskeho zákonníka), pretože tam už dochádza k vyporiadaniu celého majetku a všetkých vzájomných nárokov. V danom prípade musí v zmysle § 841 Občianskeho zákonníka účastníčkami združenia zaniknutého 30.11.2004 nasledovať vyporiadanie v zmysle článku XII. zmluvy. Po zániku združenia by sa účastníčky združenia mohli voči sebe navzájom domáhať len plnenia z vyporiadania, napríklad titulom vydania bezdôvodného obohatenia, ak by jedna z účastníčok združenia neprávom zadržovala niektoré podiel, nie však jednotlivých čiastkových nárokov z obdobia výkonu spoločnej činnosti bez vyporiadania. Náhradu trov konania priznal odvolací súd úspešnej účastníčke v konaní, ktorou bola žalovaná, vo výške 16.444,- Sk tvorenej zaplateným súdnym poplatkom za odvolanie 2.166,- Sk a odmeny a náhrady za právne zastupovanie žalovanej advokátkou v konaní vo výške 14.278,- Sk.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa, ktorá navrhla jeho zrušenie a vrátenie mu veci na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 238 ods. 1 O. s. p., nakoľko rozsudkom odvolacieho súdu bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa

a dôvodnosť ustanovením § 241 ods. 2 písm. b a c/ O. s. p., nakoľko konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolateľka nesúhlasila s právnym názorom odvolacieho súdu, ktorý je podľa jej názoru nesprávnym a v rozpore s vykonaným dokazovaním, že po zániku združenia sa neuskutočnilo v zmysle § 841 Občianskeho zákonníka majetkové vyporiadanie podľa stavu k 30.11.2004 spôsobom vyplývajúcim z článku XII. zmluvy. V liste z 28.11.2004 žalovanou adresovanom žalobkyni žalovaná akceptovala návrh a považovala vecné majetkové vyporiadanie za konečné. V tomto liste, datovanom pred skončením činnosti združenia, žalovaná oznámila podiel na delení príjmov a výdavkov za rok 2004 : pre žalovanú 36,23 %, pre žalobkyňu 31,23 % a pre E. M., tretiu členku združenia 32,54 % a aj podiel na príjmoch a výdavkoch za november 2004 : 34/30/33. Dňa 10.03.2005 žalovaná vydala žalobkyni potvrdenie o výške podielu na celkových príjmoch a výdavkoch 29,63 % a vyplatila jej 258.722,- Sk na účet. I napriek tomu, že všetky účastníčky združenia mali spoločné právo k spoločnému účtu, z listu žalovanej z 28.11.2004 vyplýva, že zostatok na účte 26.11.2004 po odnesení majetku združenia a jej vlastného majetku na neznáme miesto, previedla na svoj účet. Neobstojí preto tvrdenie odvolacieho súdu, že v prípade ak združenie zaniklo 30.11.2004, žalobkyňa nemôže po jeho zániku uplatňovať dielčí nárok zo zmluvy na podiel na zisku ale musí nasledovať vyporiadanie v zmysle § 841 Občianskeho zákonníka podľa článku XII. zmluvy a tiež to, že na žalovanej strane je nedostatok pasívnej legitimácie, pretože skutočnosť, že žalovaná viedla ekonomickú agendu neznamená, že len ona je pasívne legitimovaná v spore o výplatu podielu na zisku. Navrhla odložiť vykonateľnosť napadnutého rozsudku. Náhradu trov dovolacieho konania si neuplatnila.

K dovolaniu žalobkyne sa vyjadrila žalovaná, ktorá navrhla dovolanie pre neprípustnosť odmietnuť. Dôvod neprípustnosti videla v naplnení ustanovenia § 238 ods. 5 O. s. p., pretože žalobkyňa napadla dovolaním právoplatný rozsudok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšujúcom desaťnásobok minimálnej mzdy v deň podania návrhu prvostupňovému súdu vo výške 65.000,- Sk, keďže ide v danom prípade o obchodnú vec. Charakter predmetnej veci obchodnou vyvodila z ustanovenia § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka, keďže zmluvu uzavreli podnikateľky a uzavretý záväzok sa týkal ich podnikateľskej činnosti. Nerozhodnou skutočnosťou považovala, že zmluva, ktorú podnikateľky uzavreli, je zmluvným vzťahom upraveným výlučne v Občianskom zákonníku, pretože ak podnikatelia pri podnikaní aplikujú na zmluvný typ Občiansky zákonník, nie je založený automaticky občianskoprávny charakter veci.

Ide vždy prv o aplikáciu Obchodného zákonníka, a Občiansky zákonník je možné aplikovať len prostredníctvom § 1 ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka. Obchodné vzťahy vzniknuté splnením podmienok obsiahnutých v § 1 a § 261 ods. 1, 5 a 6 Obchodného zákonníka sú obchodnými vecami. Žalovaná si uplatnila náhradu trov dovolacieho konania vo výške 4.080,- Sk titulom jej právneho zastúpenia advokátkou.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podala účastníčka konania proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O. s. p.), zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu vyplývajúcom z § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu nie je správny.

Predovšetkým dovolací súd posúdil právnu relevantnosť tvrdenia žalovanej o charaktere preskúmvanej veci obchodnou z hľadiska prípustnosti dovolania, pretože v prípade ak by posudzovaná vec bola vecou obchodnou a peňažné plnenie, ktoré je predmetom dovolacieho konania (36.183,82 Sk), by neprevýšilo desaťnásobok minimálnej mzdy v deň podania návrhu na prvostupňovom súde, 19.04.2005, ktorá bola 6.500,- Sk a jej desaťnásobok 65.000,- Sk (§ 1 písm. b/ zákona č. 90/1996 Z . z. o mzde), musel by dovolací súd dovolanie podané žalobkyňou za splnenia aj ďalších podmienok odmietnuť.

Podľa § 238 ods. 5 vety prvá a tretia O. s. p. dovolanie nie je prípustné ani vo veciach, v ktorých bolo napadnuté právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšujúcom trojnásobok minimálnej mzdy a v obchodných veciach desaťnásobok minimálnej mzdy, pričom na príslušenstvo sa neprihliada. Na určenie minimálnej mzdy je rozhodujúci deň podania návrhu na prvostupňovom súde.

Vzťahy medzi účastníkmi združenia sa riadia vždy Občianskym zákonníkom, aj keď zmluvu uzavreli podnikatelia pri svojej podnikateľskej činnosti. Táto zásada vyplýva z ustanovenia § 261 ods. 6 Obchodného zákonníka, podľa ktorého zmluvy medzi osobami uvedenými v odsekoch 1 a 2, ktoré nie sú upravené v hlave II tejto časti zákona, a sú upravené ako zmluvný typ v Občianskom zákonníku, spravujú sa príslušnými ustanoveniami o tomto zmluvnom type v Občianskom zákonníku a týmto zákonom. Zmluva o združení nie je upravená

v druhej hlave tretej časti Obchodného zákonníka ale výlučne v Občianskom zákonníku. Pojmovým znakom zmluvy o združení je záväzok všetkých zmluvných strán prispieť svojou činnosťou k dosiahnutiu dojednaného účelu. Týmto záväzkom sa zmluva o združení odlišuje od zmluvy o tichom spoločenstve, ktorú upravuje Obchodný zákonník (§ 673 a nasl.) ako absolútnu obchodnú zmluvu. Nie je na ňu aplikovateľný Obchodný zákonník, aj keď jej účastníkmi sú podnikatelia a bola uzavretá pri podnikateľskej činnosti. Napokon združenie nie je obchodnou spoločnosťou, pretože nemá právnu subjektivitu, odlišnú od účastníkov, ale je v podstate zmluvou (názov právnej úpravy - Zmluva o združení - začlenená v Občianskom zákonníku v šestnástej hlave ôsmej časti), z ktorej vzniká záväzkovo právny vzťah medzi osobami, ktoré ju uzavreli, nie právnická osoba (§ 829 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Žalobkyňa si návrhom na začatie konania uplatnila právo na zaplatenie podielu na zisku združenia dosiahnutého spoločnou činnosťou účastníčok združenia založeného v zmysle § 829 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka zmluvou o združení z 01.05.2001.

Z uvedeného vyplýva, že predmetná vec nie je obchodnou vecou, ale občianskoprávnou, pretože predmetom konania je nárok žalobkyne na podiel na zisku (rozdiel príjmov a výdavkov) zo zmluvy o združení, ktorá je zmluvným typom upraveným výlučne v Občianskom zákonníku. Dovolanie je v danej veci prípustné.

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania a uplatneným dovolacím dôvodom vrátane jeho obsahového vymedzenia; obligatórne sa zaoberá len vadami konania vymedzenými v § 237 O. s. p. a inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vady podľa § 237 O. s. p. (spočívajúce v nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, v prekážke veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, v chýbajúcom návrhu na začatie konania, hoci bol potrebný, v odňatí možnosti účastníka konať pred súdom a v rozhodovaní vylúčeným sudcom, či v konaní súdom nesprávne obsadeným), neboli žalobkyňou namietané a nevyplývajú ani z obsahu spisu. Dovolací súd nezistil ani iné vady, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Dovolací súd pristúpil ku skúmaniu vecnej správnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu z hľadiska dovolacieho dôvodu uplatneného žalobkyňou (napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci), vrátane jeho obsahového vymedzenia. Nezaoberal sa pritom právnymi otázkami žalobkyňou nenamietanými.

Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie veci, ktoré dovolateľka uplatnila dôvodom dovolania, môže spočívať v tom, že odvolací súd vec posúdil podľa nesprávneho právneho predpisu, alebo že správne použitý právny predpis nesprávne vyložil, prípadne ho na zistený skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. Pokiaľ dovolateľka namietala, že odvolací súd nesprávne právne vec posúdil, treba uviesť, že uvedená námietka nespôsobuje existenciu vady v zmysle § 237 O. s. p. Námietku účastníka konania, ktorou vytýka súdu existenciu omylu pri aplikácii práva, treba považovať za dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p., ktorý však sám osebe prípustnosť dovolania nezakladá. Skutočnosť, že by rozhodnutie prípadne aj spočívalo na nesprávnom právnom posúdení veci, môže byť len odôvodnením dovolania za predpokladu, ak je toto prípustné, nie však dôvodom jeho prípustnosti podľa § 236 a nasledujúcich O. s. p.

Úlohou dovolacieho súdu v prípade dovolania odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.) je posúdiť, či odvolací súd na zistený skutkový stav použil správny právny predpis a či ho správne interpretoval. Nesprávne právne posúdenie veci je spôsobilým dovolacím dôvodom vtedy, ak bolo rozhodujúce pre rozhodnutie odvolacieho súdu, t. j. ak na takomto právnom posúdení napadnuté rozhodnutie spočíva.

Rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza zo záveru, že po zániku združenia musí v zmysle § 841 Občianskeho zákonníka nasledovať vyporiadanie všetkého majetku vcelku, ktorého sa musia zúčastniť všetky účastníčky združenia. Nie je možné vyporiadať len niektoré z majetkových práv účastníčok združenia. Inak povedané, zánikom združenia zaniká podielové spoluvlastníctvo účastníčok združenia, ktoré sa musí vyporiadať ku všetkému spoločnému majetku za účasti všetkých účastníčok združenia.

Prejednávanú vec je treba posudzovať podľa ustanovení Občianskeho zákonníka

upravujúcich zmluvu o združení.

Podľa § 829 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ) niekoľko osôb sa môže združiť, aby sa spoločne pričínili o dosiahnutie dojednaného účelu. V zmysle odseku 2 cit. ust. združenia nemajú spôsobilosť na práva a povinnosti.

Podľa § 831 OZ popri pracovnej činnosti môžu byť účastníci združenia podľa zmluvy povinní poskytnúť na účely združenia peniaze alebo iné veci. Ak v zmluve nie je určená výška, predpokladá sa, že účastníci sú povinní poskytnúť rovnaké hodnoty.

Podľa § 833 OZ poskytnuté peniaze alebo iné veci určené podľa druhu sú v spoluvlastníctve všetkých účastníkov v pomere k ich výške, a to oznámením o ich oddelení od ostatného majetku účastníka alebo odovzdaním poverenému účastníkovi. Veci jednotlivu určené sú v bezplatnom užívaní všetkých účastníkov.

V zmysle § 834 OZ majetok získaný pri výkone spoločnej činnosti sa stáva spoluvlastníctvom všetkých účastníkov.

Podiely na majetku získanom spoločnou činnosťou sú rovnaké, ak zmluva neurčuje inak (§ 835 ods. 1 OZ).

Podľa § 841 OZ pri rozpustení združenia majú účastníci nárok na vrátenie hodnôt poskytnutých na účel združenia a vyporiadajú sa medzi sebou o majetok získaný výkonom spoločnej činnosti združenia spôsobom určeným v zmluve, inak rovným dielom.

Podľa § 142 ods. 1 OZ, ak nedôjde k dohode, zruší spoluvlastníctvo a vykoná vyporiadanie na návrh niektorého spoluvlastníka súd. Prihliadne pritom na veľkosť podielov a na účelné využitie veci. Ak nie je rozdelenie veci dobre možné, prikáže súd vec za primeranú náhradu jednému alebo viacerým spoluvlastníkom; prihliadne pritom na to, aby sa vec mohla účelne využiť a na násilné správanie podielového spoluvlastníka voči ostatným spoluvlastníkom. Ak vec žiadny zo spoluvlastníkov nechce, súd nariadi jej predaj a výťažok rozdelí podľa podielov. Podľa odseku 2 z dôvodov hodných osobitného zreteľa súd nezruší a nevyporiada spoluvlastníctvo prikázaním veci za náhradu alebo predajom veci a rozdelením výťažku.

Pri zrušení a vyporiadaní spoluvlastníctva rozdelením vecí môže súd zriadiť vecné bremeno k novovzniknutej nehnuteľnosti v prospech vlastníka inej novovzniknutej nehnuteľnosti. Zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva nemôže byť na ujmu osobám, ktorým patria práva viaznuce na nehnuteľnosti (odsek 3).

Zmluva o združení je zmluvou konsenzuálnou a Občiansky zákonník z hľadiska jej obsahu predpisuje len dohodu o spoločnom pričinení sa o dosiahnutie dojednaného účelu a nepredpisuje formu, akou má byť tento právny úkon urobený. Dosiahnutie dohodnutého účelu je podstatnou obsahovou náležitosťou tejto zmluvy. Tento účel môžu účastníci združenia dosiahnuť jednak pracovnou činnosťou, jednak poskytnutím peňazí alebo iných vecí. Občianskym zákonníkom sú základné práva a povinnosti členov združenia upravené len rámcovo. Zákon predpokladá, že účastníci svoje práva a povinnosti upravujú bližšie v zmluve o združení. Pokiaľ ide o druh plnenia alebo o výšku vkladu, platí prioritne úprava obsiahnutá v zmluve o združení. Ak však zmluva túto špecifikáciu neobsahuje, treba vychádzať z ustanovenia § 831 OZ, ktorý predpokladá, že účastníci sú povinní poskytnúť rovnaké hodnoty. Zmluva má upraviť aj lehotu poskytnutia týchto majetkových hodnôt, ak ju však zmluva neobsahuje, treba vychádzať z ustanovenia § 832 ods. 1 OZ. Vlastnícke právo k poskytnutým majetkovým hodnotám upravuje ustanovenie § 833 OZ. Veci určené jednotlivo (napr. nehnuteľnosti, motorové vozidlá a pod.) zostávajú vo vlastníctve člena združenia, ktorý ich poskytol, sú však ale len pre účel spoločne vykonávanej činnosti, v bezplatnom užívaní všetkých účastníkov. Majetok získaný pri výkone spoločnej činnosti sa stáva spoluvlastníctvom všetkých účastníkov, nie je teda majetkom združenia. Podiely na majetku získanom spoločnou činnosťou sú rovnaké, ak zmluva neustanovuje niečo iné. Pokiaľ ide o zánik účasti jednotlivého člena združenia, Občiansky zákonník výslovne uvádza vystúpenie a vylúčenie (§ 838). Právny vzťah založený zmluvou o združení môže zaniknúť aj rozpustením združenia, uplynutím času, na ktorý bolo združenie založené alebo dosiahnutím účelu zmluvy. V týchto prípadoch treba účastníkovi vrátiť veci poskytnuté združeniu a vyplatiť mu v peniazoch podiel na majetku podľa stavu v deň vystúpenia alebo vylúčenia (obdobne v deň rozpustenia) a pokiaľ ide o veci určené individuálne, ktoré poskytol združeniu, mu vrátiť in natura v stave, v akom sa nachádzajú k tomuto dňu. Za veci určené druhovo, najmä ak došlo k ich spotrebovaniu, sa mu zabezpečia veci rovnakého druhu, množstva a kvality alebo sa mu poskytne náhrada v peniazoch. Majetok, ktorý je výsledkom spoločnej činnosti, a to ako súhrnu aktivít jednotlivých účastníkov v prospech združenia, tak aj spoločne vykonávanej činnosti, prechádzajú do spoluvlastníctva všetkých účastníkov. Podiely jednotlivých účastníkov na majetku, ktorý bol získaný spoločnou

činnosťou (§ 834 OZ), sa určujú zmluvou o združení. Prihliadať by sa pritom malo predovšetkým k rozsahu poskytnutých majetkových hodnôt a vykonanej pracovnej činnosti každého z účastníkov. Pokiaľ taká dohoda v zmluve chýba, sú uvedené podiely rovnaké (vyplýva to aj z ustanovenia § 137 ods. 2 OZ). To isté sa týka aj podielu na zisku alebo strate.

Ak sa nedohodnú účastníci združenia na vyporiadaní podielového spoluvlastníctva k spoločne získaným veciam, môže sa ktorýkoľvek z nich domáhať zrušenia podielového spoluvlastníctva a uskutočnenia vyporiadania na súde podľa ustanovenia § 142 OZ. Všeobecná úprava podielového spoluvlastníctva obsiahnutá v ustanovení § 136 až 142 OZ sa uplatní (podľa zásad všeobecnej a osobitnej právnej normy) vždy tam, kde ju osobitné ustanovenia právneho predpisu nevyklučujú alebo neupravujú určitú otázku odchylné, bez nutnosti odkazu na všeobecnú úpravu. Ustanovenie § 841 o vyporiadaní účastníkov pri rozpustení združenia spôsobom stanoveným v zmluve, inak rovným dielom, nebráni tomu, aby ktorýkoľvek z nich, ak nedôjde medzi nimi k dohode, mohol podať na súde návrh podľa § 142 OZ. Nesprávnym je právny názor odvolacieho súdu, že nemožno oddelovať jednotlivé časti spoločne získaných hodnôt a uskutočniť ich oddelené vyporiadanie, prípadne žiadať len výplatu vyporiadacieho podielu, a že je nutné uskutočniť vyporiadanie všetkých spoločne získaných hodnôt podľa zásad stanovených v ust. § 142 OZ. Ak žalobkyňa požiadala tiež vyporiadanie svojho (podľa tvrdenia žalobkyne žalovanou zadržovaného) podielu na zisku združenia, ktorého rozdelenie si účastníčky dohodli v článku VII Zmluvy o združení z 01.05.2001, uplatnila v tomto rozsahu pohľadávku vznikajúcu na základe dohodnutých zmluvných skutočností (nie z titulu zániku združenia), teda pohľadávku samostatne vymáhateľnú aj za trvania združenia. Preto jej uspokojenie nemožno viazať na rozpustenie združenia a tým aj na vyporiadanie podielového spoluvlastníctva žalobou podľa § 142 OZ. V podielovom spoluvlastníctve účastníčok združenia založeného podľa § 829 OZ a nasledujúcich OZ sú jednak poskytnuté peniaze alebo iné veci určené podľa druhu (§ 833 OZ) a jednak majetok získaný pri výkone spoločnej činnosti (§ 834 OZ). Tieto veci (súbory vecí) nemusia byť (a spravidla nebudú) z hľadiska účelu použitia viazané na seba navzájom, pričom ich vyporiadanie bude možné uskutočniť rôznym spôsobom (napr. ich rozdelením, poskytnutím peňažnej náhrady a pod.). Ustanovenie § 841 OZ zakladá nároky účastníkov rozpusteného združenia na vyporiadanie, nie ich povinnosť vyporiadať všetky veci v podielovom spoluvlastníctve, ktoré aj po zániku združenia trvá naďalej (na rozdiel napr. od spoločného majetku manželov - § 149 ods. 1 OZ), pretože zákon zánik podielového spoluvlastníctva so zánikom združenia nespojuje. Dôvodom zániku podielového spoluvlastníctva účastníkov

zdruzenia by bola aj dohoda účastníkov o jeho zrušení a vyporiadání, resp. zrušení podielového spoluvlastníctva a jeho vyporiadanie súdom podľa § 142 OZ na návrh niektorého z účastníkov. Nemôže byť preto v rozpore s ustanovením § 841 OZ, resp. s ustanovením § 142 OZ, ak sa domáha účastník rozpusteného zdruzenia vyporiadania len časti hodnôt podielového spoluvlastníctva. Je na vôli účastníkov, v akom rozsahu hodlajú podielové spoluvlastníctvo zrušiť a vyporiadať a v akom rozsahu má naďalej trvať po rozpustení zdruzenia.

V tejto súvislosti je treba zdôrazniť, že k vyporiadaniu majetku v podielovom spoluvlastníctve podľa § 142 OZ v nadväznosti na § 841 OZ môže súd prikróčiť len vtedy, ak zruší na návrh účastníka v zodpovedajúcom rozsahu podielové spoluvlastníctvo, pričom z hľadiska viazanosti súdu návrhmi účastníkov sa uplatní ust. § 153 ods. 2 O. s. p.

Zákonná úprava zmluvy o združení je ako právny inštitút komplexne obsiahnutá v ustanovení § 829 až 841 Občianskeho zákonníka. Táto úprava má z väčšej časti dispozitívnu povahu a účastníci by sa preto mohli dohodnúť na vyplatení podielu na zisku v určitých časových obdobiach (napr. každoročne) v zmluve. Zmluvné dojednanie v tejto otázke medzi účastníkmi v danom prípade bolo preukázané (článok VII predmetnej zmluvy). Z toho plynie, že v posudzovanom prípade v otázke vyplatenia podielu na zisku za rok 2004 (do zániku zdruzenia 30.11.2004) zákonnú úpravu, ktorá pamätá len na vyporiadanie majetku (vrátane zisku) získaného výkonom spoločnej činnosti účastníkov zdruzenia pri rozpustení zdruzenia v zmysle § 841 OZ predchádza dohoda účastníčok zdruzenia o ročnom delení zisku (príjmov – výdavkov) v článku VII Zmluvy o združení z 01.05.2001. V prípade, ak by ročné vyporiadanie podielu na zisku z činnosti zdruzenia, nebolo možné dovodiť zo zmluvy o združení, potom by takému nároku chýbal základ a nastúpilo by vyporiadanie zisku podľa § 841 OZ titulom zániku zdruzenia na základe zrušenia podielového spoluvlastníctva aj len jednotlivých častí majetku získaného spoločnou činnosťou účastníčok zdruzenia.

V posudzovanej veci nepochybne prišlo k zániku zdruzenia tvoreného tromi zmluvnými stranami. Keďže zo zákona vyplýva, že zánikom zdruzenia nezaniká aj podielové spoluvlastníctvo účastníčok zdruzenia k majetku získanému spoločnou činnosťou, po zániku zdruzenia nemusí (môže) nasledovať vyporiadanie majetku, či už dohodou alebo súdnym rozhodnutím na návrh ktorejkoľvek účastníčky zdruzenia na zrušenie podielového spoluvlastníctva ku všetkému majetku získanému spoločnou činnosťou členiek zdruzenia a jeho

vyporiadanie, ale dohoda alebo súdne rozhodnutie sa môže týkať aj jednotlivých majetkových hodnôt, napr. aj zisku, ktorý tvorí majetok členiek združenia. Pokiaľ si účastníčky združenia v zmluve o združení dohodli deľbu zisku podľa podielov každoročne, uvedené dojednanie nie je v rozpore so zákonom, ale výsledkom zmluvnej voľnosti, ktorú predpokladá zákonná úprava zmluvy o združení a tento nárok nie je závislým od zániku združenia.

Z uvedeného vyplýva, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil, pretože považujúc nárok žalobkyne nárokom na vyporiadanie zisku zo zaniknutého združenia, dospel k záveru, že túto čiastkovú hodnotu spoločného majetku nie je možné vyporiadať samostatne a len medzi niektorými účastníkmi združenia. Vzhľadom k nesprávnemu právnomu posúdeniu veci odvolací súd rozhodol bez zopakovania, resp. bez doplnenia dokazovania.

Rozhodnutiu odvolacieho súdu nerešpektujúcemu citované ustanovenia Občianskeho zákonníka, žalobkyňa opodstatnene vytkla, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky z týchto dôvodov podľa § 243b ods. 1 a 2 O. s. p. napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 tretia veta O. s. p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. marca 2009

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: